

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย¹

ณัฐนันท์ เสรีวาส²

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในคดีล้มละลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติ ความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี ของกฎหมายล้มละลายและกระบวนการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจว่า กระบวนการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายอยู่เคียงคู่กับกฎหมายล้มละลายของไทยและพัฒนาการไปตามยุคสมัย ซึ่งในปัจจุบันคดีล้มละลายเพิ่มจำนวนขึ้นเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยสถานการณ์ใน 5 ปีให้หลังที่มีภาวะที่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งมีการระบาดของเชื้อโควิด 19 (COVID-19) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563 เป็นต้นมาส่งผลให้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลอยู่ในสถานะมีหนี้สินล้นพ้นตัวมากขึ้น และกฎหมายล้มละลายอันมีแนวคิด และทฤษฎีเพื่อบำบัดการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และนำมาจัดการจำหน่าย นำเงินสดที่ได้มาแบ่งให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลาย ภายใต้บริบทสิทธิ เพื่อให้เจ้าหนี้ต่างๆ จะได้รับชำระหนี้ในอัตราส่วนที่เท่าเทียมกัน จึงมีความสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนและแก้ไขสถานะหนี้สินของลูกหนี้และทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ โดยกระบวนการขอรับชำระหนี้ที่เป็นกระบวนการพิสูจน์หนี้หรือสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย เพื่อให้กฎหมายล้มละลายรับรองและยืนยันความเป็นเจ้าหนี้ที่แท้จริง และสิทธิของเจ้าหนี้ในการบังคับชำระหนี้ที่มีอยู่ตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายด้วยวิธีการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ตามสัดส่วนแห่งหนี้ และได้รับสิทธิในการเข้าร่วมในกระบวนการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายด้วยวิธีการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมเจ้าหนี้ในกิจการที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกผู้จัดการทรัพย์สินและตั้งกรรมการเจ้าหนี้ เป็นต้น ซึ่งหากสามารถที่จะดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว เป็นไปตามหลักการและไม่ขัดข้อง ย่อมส่งผลให้กระบวนการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเป็นตัวช่วยที่จะช่วยแก้ไขสถานะเศรษฐกิจหนี้สินล้นพ้นตัว และทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้มากขึ้น

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จรูญ เลี้ยงวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ศุภพร วงศ์ทองสรรค์ และ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนนิผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ยังมี
ความไม่ชัดเจนเพียงพอ และบางบทบัญญัติยังไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ทำให้ยังมี
ความไม่เหมาะสมอยู่หลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประการแรกปัญหาหนี้ที่จะต้องมาขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายตามมาตรา 94 กรณีสัญญาประกัน
การปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญามาตรา 119 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมหลักการบังคับตามสัญญาประกัน โดยประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 ที่ได้กำหนดวิธีการในการบังคับตามสัญญาประกัน
ดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ จึงเกิดปัญหาว่าในกรณีผู้ให้ประกันหรือนายประกันเป็นลูกหนี้ในคดีล้มละลาย และ
สัญญาประกันหรือค่าปรับตามสัญญาประกันได้เกิดขึ้นก่อนที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ศาลใน
คดีอาญาซึ่งมีสิทธิบังคับตามสัญญาประกันนั้นจะอยู่ในความหมายของคำว่า “เจ้าหนี้” หรือสิทธิการบังคับ
ตามสัญญาประกันจะถือเป็น “หนี้” ที่ต้องมาใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายหรือไม่ และศาลในคดีอาญา
จะบังคับตามสัญญาประกันโดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ได้หรือไม่ ซึ่งตามหลักการของการทำสัญญาประกัน
การปล่อยตัวชั่วคราวแล้วนั้น เป็นขั้นตอนในกระบวนการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ได้รับการ
สันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่ถ้าหากให้สัญญาประกันการ
ปล่อยตัวชั่วคราวไม่ต้องเข้ามาขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายจะขัดกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดี
ล้มละลายที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายหรือไม่ แต่ในขณะเดียวกันหากให้สัญญาประกันต้อง
ถือว่าเป็นหนี้ที่ต้องมาขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายอีกทั้งตามแนวคำพิพากษาก็ว่าไม่ใช่เจ้าหนี้มีประกัน
จำนวนหนี้ที่จะได้รับก็ต้องไปเฉลี่ยกับเจ้าหนี้รายอื่น อีกทั้งศาลในคดีอาญาก็ไม่อาจบังคับตามสัญญาประกัน
ในบางกรณีได้ทันที ซึ่งทำให้สัญญาประกันไม่อาจใช้ได้ตามความมุ่งหมาย หรือถ้าหากให้สัญญาประกัน
การปล่อยตัวชั่วคราวสารองบังคับได้ร่วมกันกับกฎหมายล้มละลายจะสามารถทำได้หรือไม่ โดยไม่เสีย
หลักการของกฎหมายทั้งสองประเภท

ประการที่สอง ปัญหาการงดดำเนินการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ไม่มีประกันในชั้นตรวจคำ
ขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 104 ของพระราชบัญญัติล้มละลายพุทธศักราช 2483 เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติให้
อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะดำเนินการงดการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ไม่มีประกันไว้ แต่ทั้ง
ที่ในทางปฏิบัติคำสั่งกรมบังคับคดีกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจงดดำเนินการพิจารณาคำ
ขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ไม่มีประกันไว้ก่อนจนกว่าจะมีทรัพย์สินพอแบ่งได้ ซึ่งการงดพิจารณาคำขอรับชำระ
หนี้เป็นการดำเนินการกระบวนการพิจารณาที่เป็นการจำหน่ายสิทธิของคู่ความจึงควรหรือไม่ที่จะต้องมิบทบัญญัติ
ให้ชัดเจน และกระบวนการงดคำขอรับชำระหนี้ที่ใช้อยู่ก็เพื่อทำให้ลดภาระงานที่ไม่จำเป็นของเจ้าพนักงาน

พิทักษ์ทรัพย์แต่เงื่อนไขสำคัญในการที่จะงดดำเนินการชำระหนี้ได้ก็ต้องเป็นคดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 128 ที่กำหนดจำนวนเงินที่จะถือว่าเป็นคดีล้มละลายที่มีทรัพย์สินคือ หากมีเงินที่สามารถแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ 1 บาท ก็ถือว่าเป็นคนคดีล้มละลายที่มีทรัพย์สิน จึงเป็นปัญหาว่า กระบวนการงดดำเนินการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ไม่มีประกันไว้ก่อน ควรบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายหรือไม่ และกระบวนการที่มีอยู่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการคดีล้มละลาย ที่มีจำนวนมาก และให้เกิดความรวดเร็วได้หรือไม่

ประการที่สาม ปัญหากระบวนการสวมสิทธิคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ที่ไม่มีกฎหมาย บัญญัติกำหนดให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการสวมสิทธิเพราะการโอนสิทธิเรียกร้องหรือการรับช่วงสิทธิ ว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องดำเนินการอย่างไร ไม่ว่าในเป็นการสวมสิทธิในชั้นสอบสวน พิสูจน์หนี้ หรือ สวมสิทธิในชั้นที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มีคำสั่งอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้แล้ว โดยในทางปฏิบัติกรม บังคับคดีก็มีแนวทางในการดำเนินการสวมสิทธิในกรณีการโอนสิทธิเรียกร้อง หากเป็นกรณีที่มีกฎหมาย กำหนดไว้ให้สามารถสวมสิทธิได้เช่น บริษัทบริหารสินทรัพย์ ที่ตั้งขึ้นโดยพ.ร.บ.บริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.2541 เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบสัญญาซื้อขายสินทรัพย์ ก็สามารถสั่งอนุญาตให้สวมสิทธิ ได้เลยโดยไม่ต้องแจ้งให้เจ้าหนี้เดิมหรือลูกหนี้ทราบ โดยไม่ได้นำวิธีการตามป.วิ.พ ในเรื่องการสวมสิทธิที่ ต้องมีการไต่สวนก่อนมีคำสั่งสวมสิทธิ ตามป.วิ.พ. มาตรา 274 วรรคท้ายประกอบมาตรา 21(2) ทั้งที่มาตรา 19 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.2542 ได้กำหนดหลักการอุด ช่องว่างในกรณีที่กฎหมายล้มละลายไม่มีบัญญัติใดมาปรับใช้ให้สามารถนำ ป.วิ.พ.มาใช้โดยอนุโลม แต่การ นำวิธีการตาม ป.วิ.พ. ดังกล่าวมาใช้กับคดีล้มละลายก็จะเป็นการเพิ่มขึ้นตอนซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับแนวทาง กฎหมายล้มละลายในปัจจุบัน อีกทั้งกรณีการรับช่วงสิทธิของลูกหนี้ร่วมหรือผู้ค้ำประกัน ตามมาตรา 101 ที่ ได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ก็มีแนวคำพิพากษารับรองว่าสามารถรับช่วงสิทธิในคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้เดิม ได้ แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้ระบุวิธีการหรือขั้นตอนการใช้สิทธิ จึงเป็นปัญหาที่จะทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไข ให้กฎหมาย เพื่อให้วิธีการที่จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่ายและเหมาะสมกับสภาพของคดี ล้มละลาย

ประการที่สี่ ปัญหาเรื่องอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงคำสั่งคำ ขอรับชำระหนี้ที่ส่งไปโดยผิดหลงตามมาตรา 108 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ที่มี ปัญหาว่าบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบัญญัติการให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มากเกินไปหรือไม่ และเป็นไป ตามหลักนิติรัฐหรือไม่ อีกทั้งหากคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สั่งโดยผิดหลงสมควรที่ จะแก้ไขได้ทุกกรณีหรือไม่

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ปัญหาหนี้ที่จะต้องมาขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายตามมาตรา 94 กรณีสัญญาประกันการปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะให้สิทธิเจ้าหนี้ดังกล่าว มีสิทธิเลือกว่าจะเข้ามาในคดีล้มละลายหรือไม่ก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการบังคับตามสัญญาประกันและทำให้กฎหมายล้มละลายบังคับไปพร้อมกับมูลหนี้ดังกล่าวได้ โดยเสนอดังนี้

เสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมให้มีมาตรา 94/1 จากเดิมที่มาตรา 94 ที่บัญญัติว่า “เจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจขอรับชำระหนี้ได้ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ แม้ว่าหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่ (1) หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้ (2) หนี้ที่เจ้าหนี้ยอมให้ลูกหนี้กระทำการขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ไม่รวมถึงหนี้ที่เจ้าหนี้ยอมให้กระทำการขึ้นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้”

เสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 94/1 โดยบัญญัติว่า “เจ้าหนี้ในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากสัญญาประกันการปล่อยตัวชั่วคราว รวมทั้งทรัพย์สินที่อยู่ในบังคับตามสัญญาประกันการปล่อยตัวชั่วคราวที่มูลแห่งหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด มีสิทธิที่จะบังคับตามมูลหนี้ดังกล่าวโดยมีต้องขอรับชำระหนี้ก็ได้”

และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตราโดยมาตรา 77 โดยเพิ่ม (3) จากเดิมที่บัญญัติว่า “คำสั่งปลดจากล้มละลายทำให้บุคคลล้มละลายหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงอันพึงขอรับชำระได้ เว้นแต่ (1) หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร หรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล (2) หนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยความทุจริตฉ้อโกงของบุคคลล้มละลาย หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้องเนื่องจากความทุจริตฉ้อโกงซึ่งบุคคลล้มละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมควร” เสนอให้เพิ่มแก้ไขเพิ่มเติม อนุมาตรา (3) โดยบัญญัติว่า “(3) หนี้ตามสัญญาประกันการปล่อยตัวชั่วคราว”

2. ปัญหาการงดดำเนินการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ไม่มีประกันในชั้นตรวจคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 104 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะให้มีบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติล้มละลายให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ชัดเจน โดยเสนอดังนี้

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามศัพท์ในมาตรา 6 โดยเพิ่มบทนิยามคดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สินดังนี้ “คดีล้มละลายที่ไม่มีทรัพย์สิน หมายความว่า คดีที่ไม่มีกรยึดอายัดหรือรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งในคดีแพ่งและคดีล้มละลาย หรือมีการรวบรวมทรัพย์สินได้เพียงพอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันเท่านั้น แต่ไม่เพียงพอที่จะดำเนินการแบ่งให้แก่เจ้าหนี้ไม่มีประกันในคดีได้ รวมทั้งไม่มีการขอประนอมหนี้ของลูกหนี้”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 104 เดิมความว่า “เมื่อพ้นกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันโฆษณา คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รับนัดลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายมาพร้อมกันเพื่อ ตรวจสอบชำระหนี้ โดยแจ้งความให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน” โดยแก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มโดยให้มี 104 วรรคสอง บัญญัติว่า “หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่าคดีล้มละลายตามวรรคหนึ่ง เป็นคดี ล้มละลายไม่มีทรัพย์สินให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งให้บรรดาเจ้าหนี้และลูกหนี้ทราบในวันตรวจชำระหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจดำเนินการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้เจ้าหนี้ที่ไม่มี ประกันไว้ก่อนก็ได้จนกว่าจะมีทรัพย์สินพอแบ่งได้”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 128 เดิมที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้จ่ายส่วนแบ่งแก่เจ้าหนี้คนใดเมื่อรวม ส่วนแบ่งทุกครั้งแล้วเป็นเงินไม่ถึงหนึ่งบาท” แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 128 ให้มีข้อความว่า “เจ้าพนักงานพิทักษ์ ทรัพย์ต้องทำการแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ทุกครั้ง เมื่อพิจารณาแล้วเป็นเงินไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาทหรือ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา แต่หากคู่ความในคดี ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เห็นสมควรจะทำการแบ่งในจำนวนเงินที่น้อยกว่านั้นก็ได้ แต่เมื่อรวมส่วนแบ่งทุกครั้งแล้วต้องเป็นเงินไม่ต่ำกว่าหนึ่งบาท”

3. ปัญหากระบวนการสวมสิทธิในคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ผู้ศึกษาพบว่ามิข้อเสนอแนะ ให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการสวมสิทธิให้ชัดเจน โดยเสนอดังนี้

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 105 จากเดิมที่บัญญัติว่า “ในการพิจารณาและมีคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ ไม่ว่าจะเป็นหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจออกหมายเรียกเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลใดมาสอบสวนหรือให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารเพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับหนี้สินได้” โดยเสนอให้ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 105 ให้มีวรรคสองและวรรคสามดังนี้ วรรคสอง “ในกรณีมีบุคคลภายนอกอ้างต่อเจ้า พนักงานพิทักษ์ว่าเป็นผู้ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องหรือรับช่วงสิทธิในหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ไม่ว่าจะเป็นมูลหนี้ ตามคำพิพากษาหรือไม่ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจทำการสอบสวนและมีคำสั่ง โดยก่อนที่เจ้า พนักงานพิทักษ์จะมีคำสั่งเกี่ยวกับการสวมสิทธิ ให้แจ้งเหตุแห่งสวมสิทธิให้เจ้าหนี้ผู้ขอรับชำระหนี้ทราบ ” วรรคสาม “หากมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการสวมสิทธิ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจทำการสอบสวนต่อไปตาม สมควร แต่ห้ามมิให้เจ้าหนี้ผู้ขอรับชำระหนี้ คัดค้านคำสั่งสวมสิทธิของเจ้าพนักงานพิทักษ์ เว้นแต่จะได้ คัดค้านคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ตามมาตรา 106”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมโดยบัญญัติเพิ่มเป็นมาตรา 107 จากเดิมที่เว้นว่างไว้ ดังนี้ “คำขอรับชำระหนี้ ของเจ้าหนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มีคำสั่งอนุญาตแล้วนั้น หากปรากฏว่ามีบุคคลภายนอกอ้างต่อเจ้า พนักงานพิทักษ์ว่าเป็นผู้ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องหรือรับช่วงสิทธิในหนี้ตามคำขอรับชำระหนี้ไม่ว่าจะเป็น

มูลหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจทำการสอบสวนและมีคำสั่ง โดยก่อนที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีคำสั่งเกี่ยวกับการสวมสิทธิ ให้แจ้งเหตุแห่งสวมสิทธิให้ เจ้าหนี้ผู้ขอรับชำระหนี้ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจกำหนดให้ผู้อ้างว่าได้รับโอนสิทธิเรียกร้องหรือรับช่วงสิทธิเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสวมสิทธิ”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 101 จากเดิมที่บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้รวมบางคนถูกพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้รวมคนอื่นอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยงในเวลายาหน้าได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว” วรรคสอง “บทบัญญัติในวรรคก่อนให้ใช้บังคับแก่ผู้ค้าประกันผู้ค้าประกันร่วม หรือบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกันนี้โดยอนุโลม” โดยเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 101 ให้มีวรรคสามดังนี้ “กรณีที่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิของรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว หากปรากฏว่าลูกหนี้รวมหรือบุคคลตามวรรคสองได้มีการรับช่วงสิทธิตามกฎหมายมาไม่ว่าจะได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้แล้วหรือไม่ก็ตาม ให้มีสิทธิยื่นคำร้องขอสวมสิทธิต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อขอรับช่วงสิทธิแทนเจ้าหนี้เดิมได้

4. ปัญหาอำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการแก้ไขคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 108 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถแก้ไขคำขอรับชำระหนี้ที่ส่งไปโดยผิดหลงได้ทุกกรณี โดยมีศาลเป็นองค์กรที่มีอำนาจอนุญาตให้แก้ไข โดยเสนอดังนี้

เสนอให้แก้ไขบทบัญญัติมาตรา 108 จากเดิมที่บัญญัติว่า “คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มีคำสั่งอนุญาตแล้วนั้น ถ้าต่อมาปรากฏว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ส่งไปโดยผิดหลง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจยกคำขอรับชำระหนี้ หรือลดจำนวนหนี้ที่ได้มีคำสั่งอนุญาตไปแล้ว” โดยแก้ไขบทบัญญัติมา 108 ใหม่ให้มีข้อความว่า “คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มีคำสั่งแล้วนั้น ถ้าต่อมาปรากฏว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ส่งไปโดยผิดหลง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวให้ถูกต้อง และมีคำสั่งเสียใหม่ได้ โดยยื่นคำร้องขอต่อศาลแสดงเหตุแห่งข้อผิดพลาดพร้อมส่งสำนวนคำขอรับชำระหนี้และคำสั่งที่แก้ไขข้อผิดพลาดแล้วให้ศาล” วรรคสอง “ศาลมีอำนาจอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ตามที่เห็นสมควร” วรรคสาม “บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับในกรณีการแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อยที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่ให้ยกคำขอรับชำระหนี้ อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ หรือลดจำนวนยอดหนี้”

เสนอให้แก้ไขเพิ่มคำสั่งกรมบังคับคดีให้มีคำสั่งว่า “เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้แก้ไขคำขอรับชำระหนี้ที่ส่งไปโดยผิดหลงแล้ว ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แจ้งคำสั่งศาลให้เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือผู้มีส่วนได้เสียอื่น(หากมี)ทราบโดยเร็ว

เอกสารอ้างอิง

ธเนศ ไชยหมาน, “การขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย,” (วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541),
หน้า 14-15

สำนักข่าวอิสรา. จักรารัง พ.ร.บ.ล้มละลาย หาทงออกที่เป็นธรรมจากกฤตศก.ก่อนเกิดสึนามิของการเป็น
หนี้[online].Available URL:<https://www.isranews.org/article/isranews-article/103187-Fair-Finance-Thailand-debt-tsunami-opinion.html>,2564 (9 ตุลาคม)

ศิวณัยน์ วนิชชากุลจิต, “แนวทางหน้าในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายล้มละลาย: ศึกษา กรณีลูกหนี้ไม่อยู่ใน
สถานะที่จะชำระหนี้ได้,”(วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2558)
เอื้อน บุนแก้ว. กฎหมายล้มละลาย.พิมพ์ครั้งที่ 14. สำนักพิมพ์บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด,2559